

Pokyny pro zaměstnavatele

Poučení o postupu při exekuci srážkami ze mzdy a jiných příjmů

V naší praxi se často setkáváme s tím, že plátcí mzdy povinného zcela přesně neví, jak při provádění srážek postupovat, případně některé své povinnosti záměrně neplní. V takových případech jsme pak bohužel nuceni nesplnění uložených povinností sankcionovat pořádkovými pokutami ve výši až 50.000 Kč, přičemž tyto mohou být ukládány i opakovaně. Oprávněnému zároveň vzniká právo podat na plátce mzdy poddlužnickou žalobu a žalobu na náhradu škody.

Abychom předešli těmto nepříjemným situacím, z nichž naprostá většina vzniká právě z důvodu nedostatku informací, připravili jsme pro Vás podrobný postup, jak v exekuci **srážkami ze mzdy a jiných příjmů povinného** přesně postupovat. Pokud v níže uvedeném textu nenajdete odpovědi na všechny Vaše dotazy, můžete nás kdykoliv kontaktovat a pokusíme se Vám upřesňující informace poskytnout.

Pokud jste se zúčastnili některého ze školení vedeného JUDr. Bořivojem Šubrtem nebo jste si zakoupili jeho publikaci „Exekuční a ostatní srážky ze mzdy a jiných příjmů“, zjistíte, že níže uvedený postup a postup prosazovaný JUDr. Bořivojem Šubrtem se značně liší. **Upozorňujeme Vás, že názor JUDr. Šubrt na provádění srážek ze mzdy je v rozporu jak s právními předpisy, tak se základními principy exekučního řízení, a v případě, že se jím budete řídit, budete odpovědní za škodu, která tímto postupem vznikne.**

Nařízení a výplata provedených srážek

Srážky ze mzdy nebo jiných příjmů (dále jen „srážky“) je každý plátce mzdy nebo jiných příjmů (dále jen „plátce“) povinen provádět **od okamžiku, kdy mu byl doručen exekuční příkaz** srážkami ze mzdy nebo exekuční příkaz srážkami z jiných příjmů povinného (dále jen „exekuční příkaz“). **Pokud má plátce v okamžiku doručení exekučního příkazu již zpracované mzdy, ale k jejich vyplacení zatím nedošlo, je povinen mzdu povinného s ohledem na doručení exekuční příkaz znovu přepočítat.**

V dalších případech se plátce řídí rozhodnutími soudního exekutora a soudu, který exekuci nařídil. To platí zejména v případě, kdy dojde k zastavení nebo odkladu exekuce, nebo kdy mají být dle dohody mezi oprávněným a povinným prováděny menší srážky, než stanoví právní předpisy. **Sraženou částku poukáže plátce na účet soudního exekutora poté, co obdrží vyrozumění o nabytí právní moci exekučního příkazu.**

Pokud bude exekuční příkaz srážkami ze mzdy nebo jiných příjmů doručen plátci, u něhož povinnému nikdy nevznikl nárok na mzdu nebo jiný příjem, popřípadě zanikl nárok povinného na mzdu nebo jiný příjem, sdělí plátce mzdy nebo jiných příjmů neprodleně soudnímu exekutorovi, že povinnému nikdy nárok na mzdu nebo jiný příjem nevznikl, popřípadě den, kdy tento nárok zanikl.

Základní postup při výpočtu výše srážek ze mzdy

Pro orientační výpočet srážek ze mzdy povinného mají plátcí možnost využít například elektronické kalkulačky umístěné na internetové adrese www.vyplata.cz. Soudní exekutor se však nemůže zaručit za skutečnost, že takto vypočtené srážky budou vždy správné, proto pro Vaši informaci dále uvádíme přesný popis výpočtu výše srážek.

Srážky se provádějí z čisté mzdy, která se vypočte tak, že se od mzdy odečte záloha na daň z příjmů fyzických osob sražená z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění. Sražené částky se

vypočtou podle podmínek a sazeb platných pro povinného v měsíci, za který se čistá mzda zjišťuje. V případě, že je povinnému vyplacen přeplatek na dani vzniklý na základě ročního zúčtování daně z příjmů fyzických osob, je tento přeplatek pro účely výpočtu výše srážky součástí čisté mzdy v měsíci, kdy byl vyplacen.

Do čisté mzdy se započítávají i čisté odměny za vedlejší činnost, kterou zaměstnanec vykonává u toho, u koho je v pracovním poměru. Nezapočítávají se však do ní částky poskytované na náhradu nákladů spojených s pracovním výkonem, a to zejména při pracovních cestách.

Základní částka, která nesmí být povinnému z měsíční mzdy nebo jiného příjmu (dále jen „mzda“) sražena, je dle nařízení vlády č. 595/2006 Sb., rovna úhrnu dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu podle zvláštního právního předpisu (dále jen "nezabavitelná částka") na osobu povinného, a jedné čtvrtiny nezabavitelné částky na každou osobu, které je povinen poskytovat výživné. Životní minimum jednotlivce je stanoveno § 2 zák. č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Částka normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu se stanoví pro byt užívaný na základě nájemní smlouvy v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel podle § 26 odst. 1 písm. a) zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Na manžela povinného se započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky, i když má samostatný příjem. Na dítě, jež manželé společně vyživují, se započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky každému manželovi zvlášť, jsou-li srážky prováděny ze mzdy obou manželů. Jedna čtvrtina nezabavitelné částky se nezapočítává na žádného z těch, v jejichž prospěch byla nařízena exekuce nebo výkon rozhodnutí pro pohledávky výživného, jestliže exekuce nebo výkon rozhodnutí dosud trvá.

Vláda České republiky stanoví nařízením částku, nad kterou se srazí zbytek čisté mzdy bez omezení. Dle § 2 nařízení vlády č. 595/2006 Sb., činí částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy vypočtené podle § 279 odst. 1 věty první občanského soudního řádu bez omezení, součet částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu pro byt užívaný na základě nájemní smlouvy v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel podle § 26 odst. 1 písm. a) zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

Od vypočtené čisté mzdy se odečte základní částka. Z čisté mzdy, která zůstává po odečtení základní částky, se srazí bez omezení část mzdy přesahující součet částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel (částka, která se srazí bez omezení).

Výjimkou z výše uvedeného jsou srážky prováděné z dávek poskytovaných podle zaopatřovací smlouvy (smlouva o důchodu, smlouva o výměnku), kdy, jsou-li splněny podmínky stanovené občanským zákoníkem, nesmí být povinnému z těchto dávek sražena částka, kterou povinný vzhledem ke svým poměrům pro své zaopátrání nutně potřebuje. Vyšší této částky určí soudní exekutor v exekučním příkaze.

Pořadí pohledávek

Z čisté mzdy, která zbývá po odečtení základní částky a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách, lze srazit k vydobytí pohledávky oprávněného jen jednu třetinu. Pro přednostní pohledávky se sraží dvě třetiny. Přednostní pohledávky se uspokojují nejprve z druhé třetiny a teprve, nestačí-li tato třetina k jejich úhradě, uspokojují se spolu s ostatními pohledávkami z první třetiny.

Částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy srazí bez omezení, činí součet částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu.

Takto zjištěná plně zabavitelná část zbytku čisté mzdy se připočte ke druhé třetině zbytku čisté mzdy v rozsahu, který je potřebný k uspokojení přednostních pohledávek, zbývající část se připočte k první třetině. Přednostními pohledávkami jsou:

- pohledávky výživného,
- pohledávky náhrady škody způsobené poškozenému ublížením na zdraví,
- pohledávky náhrady škody způsobené úmyslnými trestnými činy,
- pohledávky daní a poplatků,
- pohledávky náhrady přeplatků na dávkách nemocenského pojištění, důchodového pojištění a důchodového zabezpečení,
- pohledávky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pohledávky pojistného na veřejné zdravotní pojištění,
- pohledávky náhrady za příspěvek na výživu dítěte a příspěvek na úhradu potřeb dítěte svěřeného do pěstounské péče,

- pohledávky náhrady přeplatků na podpoře v nezaměstnanosti a podpoře při rekvalifikaci,
- pohledávky náhrady přeplatků na dávkách státní sociální podpory,
- pohledávky regresní náhrady podle zákona o nemocenském pojištění,
- pohledávky náhrady mzdy, platu nebo odměny a sníženého platu nebo snížené odměny, poskytované v období prvních 14 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény.

Uspokojování několika pohledávek

Jsou-li srážky ze mzdy prováděny k vydobytí několika pohledávek, uspokojí se jednotlivé pohledávky z první třetiny zbytku čisté mzdy nebo jiného příjmu podle svého pořadí bez ohledu na to, zda jde o přednostní pohledávky nebo pohledávky ostatní.

Dochází-li ke srážkám z druhé třetiny zbytku čisté mzdy, uspokojí se z ní bez zřetele na pořadí nejprve pohledávky výživného a teprve pak podle pořadí ostatní předností pohledávky. Nepostačí-li částka sražená z druhé třetiny k uspokojení všech pohledávek výživného, uspokojí se nejprve běžné výživné všech oprávněných a pak teprve nedoplatky za dřívější dobu, a to podle poměru běžného výživného. Nebylo-li by však částkou sraženou z druhé třetiny kryto ani běžné výživné všech oprávněných, rozdělí se mezi ně částka sražená z druhé třetiny poměrně podle výše běžného výživného bez ohledu na výši nedoplatků.

Pořadí pohledávek se řídí dnem, kdy byl plátcí mzdy doručen exekuční příkaz. Bylo-li mu doručeno téhož dne více exekučních příkazů, popřípadě usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy pro několik pohledávek, mají tyto pohledávky stejné pořadí; nestačí-li částka na ně připadající k jejich plnému uspokojení, uspokojí se poměrně.

V exekučním řízení často dochází k situaci, kdy povinný změní zaměstnání. **Pořadí pohledávek se v tomto případě řídí dnem, kdy byl exekuční příkaz doručen prvnímu plátcí.** Další plátce obdržení s exekučním příkazem usnesení, kde bude mimo jiné uvedeno datum, kterým se pohledávka řídí, a aktuální zůstatek vymáhané pohledávky.

Vyplácí-li plátce měsíční mzdu nadvakrát (jako zálohu a vyúčtování), může přiměřené srážky provést povinnému již ze zálohy. Výplatu srážek soudnímu exekutorovi provede však vždy až po uplynutí příslušného měsíce.

Je-li exekuční příkaz doručen plátcí až po tom, kdy již byla část měsíční mzdy nebo jiných příjmů povinnému vyplacena, nepřihlíží se k provedené výplatě a srážky se provedou tak, jakoby povinný měl za celý měsíc právo jen na mzdu, která mu ještě vyplacena nebyla. **V případě, že bude plátcí doručen exekuční příkaz v okamžiku, kdy u něho povinný již nepracuje, avšak nebyla mu zatím vyplacena mzda, plátce má povinnost srážky z nevyplacených prostředků provést.**

Rozsah prováděných srážek

Srážky ze mzdy lze provádět jen do výše exekucí vymáhané pohledávky s příslušenstvím. V případě, že je jistina vymáhané pohledávky úročena, je nutné, aby si plátce ověřil její aktuální výši u soudního exekutora. Provádět srážky ze mzdy ve větším rozsahu, než dovolují právní předpisy je nepřijatelné, a to i když s tím povinný souhlasí. Dochází-li k výplatě dlužné mzdy za několik měsíců najednou, je třeba vypočítat srážky za každý měsíc zvlášť.

Více plátců mzdy

Pobírá-li povinný mzdu od několika plátců, vztahuje se provádění exekuce srážkami ze mzdy na všechny jeho mzdy a jiné příjmy.

Povinnost zaměstnavatele, který přijímá nového zaměstnance

Povinnost provádět srážky vzniká novému plátcí již okamžikem, kdy se dozví, že exekuce je prováděna srážkami ze mzdy povinného; nedozví-li se o těchto okolnostech nový plátce již dříve, vzniká mu tato povinnost okamžikem, kdy mu je doručen exekuční příkaz. Pořadí, které získala pohledávka oprávněného u předchozího plátce, jí zůstává zachováno.

Ten, kdo přijímá zaměstnance do práce, je povinen vyžádat si od něho potvrzení vystavené tím, u koho naposledy pracoval, o tom, zda byla nařízena exekuce nebo výkon rozhodnutí srážkami z jeho mzdy, kterým soudem (soudním exekutorem) a v čí prospěch. Takové potvrzení je povinen každý zaměstnavatel vydat zaměstnanci, který u něho přestal pracovat.

Zjistí-li ten, u koho povinný nastoupil nově do práce, že exekuce byla prováděna srážkami ze mzdy, oznámí to bez odkladu soudnímu exekutorovi, který exekuční příkaz vydal.

Plátce mzdy musí do jednoho týdne oznámit všem soudním exekutorům, od kterých obdržel exekuční příkaz srážkami ze mzdy, že u něho přestal povinný pracovat. Zároveň jim zašle vyúčtování srážek, které ze mzdy nebo jiných příjmů povinného provedl a oznámí jim, na jaký exekuční příkaz srážky poukázal a pro které pohledávky a jakými soudními exekutory byly exekuční příkazy srážkami ze mzdy vydány, a jaké pořadí mají tyto pohledávky.

Srážky z jiných příjmů než mzda

Ustanovení o exekuci srážkami ze mzdy se použijí i na exekuci srážkami z platu, z odměny z dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce, z odměny za pracovní nebo služební pohotovost, z odměny členů zastupitelstva územních samosprávných celků a z dávek státní sociální podpory a pěstounské péče, které nejsou vyplaceny jednorázově.

Srážky se dále provádějí z příjmů, které povinnému nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní, jimiž jsou:

- náhrada mzdy nebo platu,
- nemocenské,
- peněžitá pomoc v mateřství,
- důchody,
- stipendia,
- podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci,
- odstupné, popřípadě obdobná plnění poskytnutá v souvislosti se skončením zaměstnání,
- peněžitá plnění věrnostní nebo stabilizační povahy poskytnutá v souvislosti se zaměstnáním,
- náhrada za ztrátu na výdělků po dobu dočasné pracovní neschopnosti a náhrada za ztrátu na výdělků po skončení dočasné pracovní neschopnosti,
- dávky vyplývající ze smlouvy o výměnku podle občanského zákoníku,
- výsluhový příspěvek vojáků z povolání nebo příslušníků bezpečnostních sborů,
- příspěvek k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální a příspěvek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu podle zákona upravujícího ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich.

Jestliže povinný po vydání exekučního příkazu získá místo mzdy (nebo jiného příjmu) nebo vedle ní právo na některý z jiných příjmů (nebo mzdu), vztahuje se exekuční příkaz i na tento příjem (nebo mzdu).

Dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 1.12.2016, sp. zn. 21 Cdo 853/2016, „...je třeba k jednorázově poskytnutému odstupnému přistupovat jako k výplatě příjmu za několik měsíců poskytnutému najednou a srážky - obdobně jako při výplatě dlužné částky za několik měsíců najednou - vypočítat za každý měsíc období určeného podle počtu násobků průměrného výdělků, ze kterých byla odvozena minimální výše odstupného, zvláště. Znamená to, že základní nepostižitelná částka se od odstupného neodečte jen jednou, ale tolikrát, kolik násobků průměrného výdělků odstupné poskytnuté zaměstnanci představuje.“

Problematickou stránkou citovaného rozsudku je ovšem ta skutečnost, že zcela mlčí o tom, zda by se měla za každý měsíc zvlášť počítat také částka srazitelná bez omezení. Zůstává tedy bohužel na plátcích mzdy, aby se rozhodl, zda použije obecné pravidlo vyjádřené v první části právní věty, nebo jeho konkretizaci vyjádřenou v její části druhé. V prvním případě se plátce vystavuje riziku žaloby ze strany oprávněného, ve druhém pak ze strany povinného.

Rozdělení základní částky

Pokud povinnému v jednom kalendářním měsíci náleží zároveň mzda/náhrada mzdy a dávka vyplácená okresní správou sociálního zabezpečení (nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství), je dosavadní plátce mzdy (při nástupu na nemocenskou se dosavadním plátcem mzdy rozumí zaměstnavatel, při ukončení

nemocenské se jím rozumí příslušná okresní správa sociálního zabezpečení) povinen při provádění srážek za tento měsíc započít základní částku v plné výši, případně v nižší výši, nedosahuje-li příjem vyplácený dosavadním plátcem mzdy výše základní částky.

Pakliže dosavadní plátcem mzdy započte pouze část základní částky, nový plátcem mzdy započte v příslušném kalendářním měsíci částku ve výši rozdílu mezi tím, co započte dosavadní plátcem mzdy a základní částkou. Dosavadní plátcem mzdy je povinen informovat o těchto skutečnostech nového plátcem mzdy nejpozději na konci kalendářního měsíce, ve kterém došlo ke změně plátcem mzdy. Dosavadní plátcem mzdy je rovněž povinen oznámit novému plátcem mzdy, zda mu bylo doručeno usnesení o rozdělení základní částky, a toto usnesení mu postoupit na vědomí.

Insolvence

Je-li podán insolvenční návrh na povinného, **má plátcem mzdy i nadále povinnost provádět srážky ze mzdy na základě exekuce**. Insolvenční zákon sice stanoví, že po zahájení insolvenčního řízení nelze exekuci provést, nicméně exekuční řád jako *lex specialis* spojuje provedení exekuce až s úkony, které nastupují po právní moci exekučního příkazu. V případě exekuce srážkami ze mzdy je tak provedením exekuce zaslání srážek na účet soudního exekutora.

Po zahájení insolvenčního řízení musí proto plátcem srážky ze mzdy nadále provádět a sražené částky **deponovat do rozhodnutí o insolvenčním návrhu**. V případě, že je insolvenční řízení zastaveno nebo insolvenční návrh odmítnut či zamítnut, zašle plátcem deponované srážky soudnímu exekutorovi. Pokud insolvenční soud rozhodne, že povinný je v úpadku, musí se plátcem pro informace ohledně zaslání sražené částky obrátit přímo na insolvenčního správce.

Následky nesplnění výše uvedených povinností

Jestliže plátcem neprovede ze mzdy nebo jiných příjmů povinného srážky řádně a včas, provede-li je v menším než stanoveném rozsahu nebo nevyplatí-li srážky soudnímu exekutorovi bez odkladu po tom, kdy mu bylo doručeno vyznění, že usnesení o nařízení exekuce a exekuční příkaz nabyly právní moci, nebo kdy dospěly další měsíční částky mzdy, může oprávněný uplatnit proti plátcem u soudu právo na vyplacení částek, které měly být ze mzdy povinného sražené.

Oprávněný se rovněž může na plátcem domáhat vyplacení částek, na které by měl právo, kdyby byl plátcem splnil svou povinnost oznámit, že u něj přestal povinný pracovat, vyžádat si od nově přijatého zaměstnance potvrzení o nařízených exekucích (výkonech rozhodnutí srážkami ze mzdy) a oznámit bezodkladně soudnímu exekutorovi, že byla proti nově přijatému zaměstnanci nařízena exekuce nebo výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy.

Za nesplnění výše uvedených povinností může soudní exekutor uložit plátcem rovněž pořádkovou pokutu, jak bylo uvedeno výše.

Daňový bonus

Zaměstnavatel je jako plátcem daně povinného, který u něj podepsal prohlášení na příslušné zdaňovací období, povinen srazit ze mzdy povinného zálohu na daň z příjmů fyzických osob poníženou o odpovídající měsíční slevu na dani a daňové zvýhodnění, pakliže má na ně povinný nárok. Pokud měsíční daňové zvýhodnění převyšuje zálohu na daň sníženou o měsíční slevu na dani, je vzniklý rozdíl daňovým bonusem.

Dle rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 11.5.2012 sp. zn. 3 VSOL 852/2011 se daňový bonus pro účely srážek ze mzdy nezapočítává do čisté mzdy povinného. Vrchní soud v Praze ve svém rozhodnutí ze dne 18.3.2013 sp. zn. 1 VSPH 241/2013 zase judikoval, že daňový bonus není dávkou určenou k výživě dítěte, ale je pouze nástrojem daňové optimalizace. Jelikož daňový bonus je příjmem povinného a zároveň se nejedná o plnění, které by bylo uvedeno v § 299 občanského soudního řádu a jež by bylo vyloučeno z exekučního postihu, je postihován jako jiná peněžitá pohledávka povinného za jeho zaměstnavatelem. Daňový bonus se ve prospěch exekuce srazí celý.